

БАС Ю. В.

ст. викладач
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

ЗИКОВА Г. В.

магістрант
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто теоретичні основи фінансової стратегії підприємства в умовах нестабільності зовнішнього середовища. Визначено етапи її розробки, основні завдання, які вирішує фінансова стратегія. Обґрунтовано важливість формування фінансової стратегії для успішного функціонування вітчизняних підприємств у конкурентному ринковому середовищі. За умов ринкової економіки, самостійності підприємств, їхньої відповідальності за результати діяльності виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану та перспективних фінансових можливостей. На вирішення таких питань і спрямовано фінансову стратегію підприємства.

Ключові слова: фінансова стратегія, фінансова стійкість, фінансові ресурси, стратегічне управління, стратегічні цілі.

БАС Ю. В.

ст. преподаватель
ЧВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

ЗИКОВА Г. В.

магистрант
ЧВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассмотрены теоретические основы финансовой стратегии предприятия в условиях нестабильности внешней среды. Определены этапы ее разработки, основные задачи, которые решает финансовая стратегия. Обоснована важность формирования финансовой стратегии для успешного функционирования отечественных предприятий в конкурентной рыночной среде. В условиях рыночной экономики, самостоятельности предприятий, их ответственности за результаты деятельности возникает объективная необходимость определения тенденций развития финансового состояния и перспективных финансовых возможностей. На решение таких вопросов и направлено финансовую стратегию предприятия.

Ключевые слова: финансовая стратегия, финансовая устойчивость, финансовые ресурсы, стратегическое управление, стратегические цели.

BASS Y. V.

senior lecturer
Private Higher Educational Institution "Khmelnitsky Economical University"

ZYKOVA H. V.

master's degree student
Private Higher Educational Institution "Khmelnitsky Economical University"

THEORETICAL FOUNDATIONS OF FINANCIAL STRATEGY FORMATION OF THE ENTERPRISE

The theoretical foundations of the financial strategy of the enterprise in an unstable environment are considered in the article. The stages of its development, the main problem being solved financial strategy have been determined. The importance of financial strategy formation for the successful operation of domestic enterprises in a competitive market environment has been substantiated. According to a market economy, the independence of enterprises, their responsibility for the results of activity there is an objective necessity of

determination development trends of financial condition and prospective financial possibilities. The financial strategy of the enterprise aimed at addressing these issues.

Key words: financial strategy, financial stability, financial resources, strategic management, strategic goals.

ekonom.teorij.kheu@gmail.com

Постановка проблеми. Фінансова стратегія є невід'ємною складовою та надзвичайно важливим елементом у стратегічному управлінні підприємства, яка повинна узгоджуватись і відповідати цілям, напрямкам, завданням формування загальної стратегії розвитку підприємства. Фінансова стратегія дає можливість сформувати фінансові резерви підприємству як засобу для протистояння можливим змінам зовнішнього середовища. За допомогою даної стратегії можна оцінити результати поточної роботи та визначитися керівництву підприємства у майбутніх напрямках діяльності.

Проблема вибору фінансової стратегії діяльності підприємства є актуальною у зв'язку з необхідністю прийняття рішень у ринкових умовах. Тут основна увага приділяється оцінці поточного стану суб'єкта господарської діяльності. Всебічно враховуючи фінансові можливості підприємства, об'єктивно оцінюючи характер внутрішніх і зовнішніх факторів, фінансова стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей підприємства умовам, які склалися на ринку товарів та фінансовому ринку. Фінансова стратегія передбачає визначення довгострокових цілей фінансової діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення. Цілі фінансової стратегії мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку і спрямовуватися на максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства [6, с. 182-187].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз теоретичних засад розробки фінансової стратегії і визначення її місця в управлінні підприємством при формуванні загальної стратегії підприємства та встановлення основних етапів формування фінансової стратегії підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розробки та реалізації фінансової стратегії підприємства присвячено досить багато публікацій як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, економістів. Теоретичні аспекти фінансової стратегії підприємства досліджували такі вчені: І. Балабанов, І. Бланк, Г. Веретенникова, Н. Горицька, Г. Кондрацька, Л. Павлова, М. Портер, Ю. Путятін, О. Пушкар, О. Тридід, О. Стоянова, А. Томпсон, З. Шершньова, Е. Юрій та ін.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах економічної та соціально-політичної нестабільності перед вітчизняними підприємствами стоїть складне завдання забезпечення їх стійкого та ефективного функціонування. Для забезпечення фінансової стійкості підприємство повинно володіти гнучкою структурою капіталу, вміти організувати його рух таким чином, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності і створення умов для самовідтворення. Головна мета фінансової діяльності зводиться до одного стратегічного завдання – збільшення активів підприємства. Для цього воно повинно постійно підтримувати платоспроможність і рентабельність, а також оптимальну структуру активу і пасиву балансу [1, с. 254].

Актуальність розробки фінансової стратегії підприємства визначається рядом умов. Найважливішим із таких умов є інтенсивність змін факторів зовнішнього фінансового середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємств, темпи технологічного прогресу, часті коливання кон'юнктури фінансового ринку, непостійність державної економічної політики і форм регулювання фінансової діяльності не дозволяють ефективно управляти фінансами підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів фінансового менеджменту [8].

Отже, фінансова стратегія підприємства являє собою систему довгострокових цілей фінансової діяльності підприємства, обумовлених його фінансовою ідеологією, і найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання.

Фінансова стратегія охоплює всі форми фінансової діяльності підприємства: оптимізацію основних і оборотних засобів, формування та розподіл прибутку, грошові розрахунки, інвестиційну політику [2, с. 162-165].

За розробки фінансової стратегії слід урахувувати динаміку макроекономічних процесів, тенденції розвитку вітчизняних фінансових ринків, можливості диверсифікації діяльності підприємства.

Завданням фінансової стратегії є [1]:

- визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;
- визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;
- фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу;
- вивчення економічних і фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості;
- розробка способів виходу із кризового стану та методів управління за умов кризового стану підприємств.

Отже, фінансова стратегія, головним завданням якої є досягнення повної самокупності та незалежності підприємства, будується на певних принципах організації і включає в себе наступне:

- поточне і перспективне фінансове планування, що визначає на перспективу всі надходження грошових коштів підприємства та основні напрямки їх витрачання;
- централізацію фінансових ресурсів, що забезпечує маневреність фінансовими ресурсами, їх концентрацію на основних напрямках виробничо-господарської діяльності;
- формування фінансових резервів, що забезпечують сталу роботу підприємства в умовах можливих коливань ринкової кон'юнктури;
- безумовне виконання фінансових зобов'язань перед партнерами;
- розробку обліково-фінансової та амортизаційної політики підприємства;
- організацію і ведення фінансового обліку підприємства і сегментів діяльності на основі діючих стандартів;
- складання фінансової звітності по підприємству і сегментами діяльності відповідно до діючих норм і правил з дотриманням вимог стандартів;
- фінансовий аналіз діяльності підприємства та його сегментів (пріоритетних господарських і географічних сегментів, інших сегментів у складі нерозподілених статей);
- фінансовий контроль діяльності підприємства і всіх його сегментів.

Важливою умовою визначення періоду формування фінансової стратегії підприємства є передбачуваність розвитку економіки в цілому і кон'юнктури тих сегментів фінансового ринку, з якими пов'язана фінансова діяльність підприємства, – в умовах нинішнього нестабільного розвитку економіки країни цей період не може бути занадто тривалим і в середньому повинен визначатися рамками трьох років. Умовами визначення періоду формування фінансової стратегії є також галузева приналежність підприємства, його розмір, стадія життєвого циклу та інші.

Процес формування фінансової стратегії підприємства включає наступні основні етапи [7]:

1. Визначення періоду реалізації стратегії. Визначення загального періоду формування фінансової стратегії залежить від ряду умов. Головною умовою його визначення є тривалість періоду, прийнятого для формування загальної стратегії розвитку підприємства, так як фінансова стратегія носить стосовно неї підлеглий характер, вона не може виходити за межі цього періоду (більш короткий період формування фінансової стратегії допустимий).

2. Аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища підприємства. Дослідження

факторів зовнішнього фінансового середовища і кон'юнктури фінансового ринку зумовлює вивчення економіко-правових умов фінансової діяльності підприємства та можливої їх зміни в майбутньому періоді. Крім того, на цьому етапі розробки фінансової стратегії аналізується кон'юнктура фінансового ринку і визначальні фактори, а також розробляється прогноз кон'юнктури в розрізі окремих сегментів цього ринку, пов'язаних з майбутньою фінансовою діяльністю підприємства.

3. Формування стратегічної мети фінансової діяльності. Формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства ставить своєю метою підвищення рівня добробуту власників підприємства і максимізація його ринкової вартості. Разом з тим, ця головна мета потребує певної конкретизації з урахуванням завдань і особливостей майбутнього фінансового розвитку підприємства.

4. Розроблення фінансової політики підприємства. Розробка фінансової політики по окремих аспектах фінансової діяльності – це найбільш відповідальний етап побудови фінансової стратегії. На відміну від фінансової стратегії в цілому, фінансова політика формується лише по конкретних напрямках фінансової діяльності підприємства, які вимагають забезпечення найбільш ефективного управління для досягнення головної стратегічної мети цієї діяльності.

5. Розроблення системи заходів по забезпеченню реалізації фінансової стратегії. Розробка системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації фінансової стратегії передбачає формування на підприємстві «центрів відповідальності» різних типів; визначення прав, обов'язків і міри відповідальності їх керівників за результати фінансової діяльності; розробка системи стимулювання працівників за їхній внесок у підвищення ефективності фінансової діяльності.

6. Оцінка розробленої фінансової стратегії. На завершальному етапі проводиться оцінка розробленої стратегії та її ефективності відповідно до реального фінансового стану підприємства.

Таким чином, розробка фінансової стратегії з найбільш важливих аспектів фінансової діяльності дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, пов'язані з фінансовим розвитком підприємства.

Успіх фінансової стратегії підприємства гарантується, коли стратегічні цілі відповідають реальним фінансовим можливостям підприємства, коли чітко централізоване фінансове управління, а методи його втілення є гнучкими й адекватними змінам фінансово-економічних параметрів розвитку підприємства.

Розробка фінансової стратегії передбачає розробку не тільки цілей, але і розробку плану дій по досягненню цих цілей. Керівництво компанії має знати, як поточна ситуація співвідноситься зі стратегічними цілями компанії. Необхідно регулярно контролювати досягнення стратегічних цілей. Для контролю здійснення стратегії, стратегічні цілі розбиваються на конкретні стратегічні завдання, вирішити які потрібно в певний період часу. Контроль досягнення стратегічних цілей здійснюється шляхом вирішення тактичних завдань. Встановлені фінансові цілі групуються за напрямками, утворюючи фінансову політику підприємства.

Висновки. Отже, грамотно побудована фінансова стратегія підприємства дозволяє не тільки забезпечити підприємство фінансовими ресурсами та оптимізувати ризики, але й визначити пакет стратегічних цілей для подальшого ефективного розвитку підприємства.

Фінансова стратегія підприємства охоплює всі сторони діяльності підприємства, в тому числі оптимізацію основних та оборотних коштів, розподіл прибутку, безготівкові розрахунки, податкову і цінову політику, політику в галузі цінних паперів.

Розробка фінансової стратегії – це частина загальної стратегії економічного розвитку, в силу чого вона повинна узгоджуватися з її цілями і напрямками. У свою чергу, фінансова стратегія справляє суттєвий вплив на загальну економічну стратегію підприємства, оскільки зміна ситуації на макрорівні та на фінансовому ринку є причиною коригування не тільки фінансової, але і загальної стратегії розвитку підприємства [4, с. 43-57].

Всебічно враховуючи фінансові можливості підприємства, об'єктивно розглядаючи характер внутрішніх і зовнішніх факторів, фінансова стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей підприємства умовам, які склалися на ринку продукції. А відсутність розробленої фінансової стратегії, адаптованої до можливих змін факторів зовнішнього середовища, може призвести до того, що фінансові рішення окремих структурних підрозділів підприємства будуть носити різноспрямований характер, приводити до виникнення протиріч і зниження ефективності фінансової діяльності в цілому, а іноді може призвести до банкрутства.

Список використаних джерел

1. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підруч. / А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Г. Г. Нам, А. М. Павліковський, О. В. Павловська, В. З. Потій, А. П. Куліш, О. О. Терещенко, Н. П. Шульга, С. А. Булгакова ; [керів. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін]. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 460 с.
2. Даценко Г. В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії в системі регулювання діяльності підприємства / Г. В. Даценко // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. – 2009. – № 5. – Т. 2. – С. 162-165.
3. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент [текст] / підруч. : навч. вид. / Г. І. Кіндрацька. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2010. – 406 с.
4. Костирко Л. А. Діагностика фінансової рівноваги господарюючого суб'єкта: оцінка підходів, методи, моделі, вибір рішення [Електронний ресурс] / Л. А. Костирко // Часопис економічних реформ. – 2011. – № 3. – С. 43-57. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2008_10_2/kostirko.pdf.
5. Мошенський С. З. Економічний аналіз [текст] : підруч. : навч. вид. / С. З. Мошенський, О. В. Олійник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2007. – 704 с.
6. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства / В. А. Янковська // Вісн. НТУ «ХП». (Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства). – Харків : НТУ «ХП». – 2013. – № 50 (1023). – С. 182-187.
7. Фінансовий менеджмент : підруч. / Н. П. Бараннікова. – 2-ге вид. перероб. і доп. – М. : ЮНИТИ. – 2008. – С. 415.
8. Фінансовий менеджмент : підруч. / Н. І. Берзон, В. І. Горілий, В. Д. Газман та ін. ; [під ред. Н. І. Берзон]. – М. : Вид. центр «Академія», 2003. – 336 с.